

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
félévre 14000 korona.
Egyes számára 600 kor.

Tavaszi ébredése.

Szokatlanul hosszú, fázós, nyomorúságos tél után elvégre mégis ránk köszönt a mosolygós tavasz. Hát vajjon magyar nemzetünk s magyar református egyházunk várva-várt tavaszát mikorra remélhetjük?

A kettő között — a nemzet szabad életének s református egyházunk felpezsdülésének tavasza között — nyilván van valamely kapcsolat. A nemzeti szomorúság ideje rideg tél volt mindig egyházunk számára is és a nemzeti élet virulásának korszaka egyszermind református egyházunk erői kifejtésének is alkalma volt. Csak a sorrend, az okozati egymásutánosság tekintetében lehet ok a gondolkodásra.

Sokan vannak, mindig is voltak egyházunkban olyanok, akik a nemzeti élet kitavaszodását tartják előbbvalónak s azt remélik, annak a meleg nap-sugarai keltik új életre egyházunkat is. Sokan vagyunk, akik azt hisszük, előbb a vallási és egyházi megújulásnak kell következni, hogy hazánk felvirágzása is bekövetkezhesse. Azért vannak és voltak is mindig, akik az egyház életében is a politika momentumai szerint igazítják elhatárolásait és vagyunk, akik azt tartjuk, hogy az egyházi életben semmi másra nem szabad gondolni, mint az egyház saját feladataira, szükségére s egyházunk belső erejéből szükségképen kell fejlődnie, mint szerte a világban, a nemzeti általános jóllétnek is.

Am ha szorosán egyházi életünket nézzük, nemsok reményünk lehet még a tavasz közeledtére.

Vegyük csak a kérdés kisebb, anyagi oldalát. A magyar református egyházat évszázadokon át egyedül hívei áldozatkészsége tartotta fenn és fejlesztette nagygyá. Egyszerű és szegényes, de úgy vallásunkra, mint nemzeti életünkre áldást hozó intézményeit a hívek készsége hozta létre. Ennek az áldozatkészségnek nagyon kevés nyomát lehet látni és sajnos, az egyház politikai nagyjai még a meglévő készség kihasználásának is sokszor gátját vetik. Nem szólok arról, hogy az önkéntes adakozás mértéke általában sokkal alatta áll a várhatónak, de nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy még a köteles adózás tekintetében sincs meg az a készség és buzgóság, amelyet mint legkisebbet megkövetelni lehetne.

Mindenkinek, aki a gazdasági élet bármely ágával csak a legkisebb mértékben is foglalkozik, tudnia kell, hogy a munkának és anyagnak az ára mondhatni napról-napra rohamosan nő. A napokban használtam össze a mezőgazdasági napszámnak múlt évi és mostani mértékét s látnom kellett, hogy a mostani bérek a tavalyinak épen harmincszoros összegét teszik ki. Az ipari munkában még nagyobb arányú az emelkedés. A köztisztviselők fizetése az előző évi azonos hónaphoz mérten legalább ötvenszeresre nőtt. Kereskedők, önálló iparosok, gazdák, más szabad pályán élők jövedelme még nagyobb arányban fokozódott. Tudom, hogy mindez látszólagos növekedés és a nagy számok alatt valójában a növekvő nyomor lappang. Am de az egyház szükségletei ugyanazzal a mértékkel növekszenek — s vajjon jut-e eszébe a döntő tényezőknél, hogy a terhekhez való hozzájárulást ugyanezzel a mértékkel növeljék? S ha jut, nem okoz-e ellenszenvet és ellenmondást a kötelezettek között?

Ahol természetben az adózás, ott megvan az automatikus növekvés. De készpénz adófizetés mellett — és sok helyt erre tértünk át — legfeljebb a vagyoni adó gyarapszik, a személyi adó a viszonyoknak messze mögötte marad. A debreceni nagy egyházban például — úgy tudom — 400 korona ma is a személyi adó. Vannak, akik ezt is sokallják és panaszkodnak, hogy a magas egyházi adó miatt egyházunknak napi keresetből élő tagjai elvesznek egyháztagsági jogaik gyakorolhatásától. Különösen hangzik ez a panasz akkor, amikor az egy évre kívánt adó a legegyszerűbb munkás egy napi bérének egy nyolcvanad részét teszi ki. Öt-hat percig kell dolgozni, kapásnak, vagy favágónak, hogy az Úr oltárára tőle kívánt hozzájárulást megkereshesse. Elegendő ennyit adni?

Mindazáltal megértem, hogy az emeléstől itt és máshol vonakodnak. Hiába, az adó emelése — bármily nevetségesen csekély összegről van szó — mindig népszerűtlen dolog és a népszerűségét senki sem szívesen kockáztatja, kivált ha hivatást érez magában, hogy közügyekben irányadó legyen.

Am épen ebben látom a helyzet szomorúságát és a tavasz ébredésétől messze maradásunkat. Több ez sokkal, mint anyagi kérdés, a lelki életnek megdöbbentő szimptomája ez. Mert ha a tömegek át volnának hatva attól az igazságtól,

hogy egyházunk nélkülözhetetlen jó, amelyért áldozatot hozni kell, akkor nem elégednének meg öt perces fáradság jutalmának kényszerű fizetésével és akkor nem kellene féltetni a népszerűséget az öt perces mértéknél magasabb hozzájárulás kívánásától.

Vagyis ime elérkeztünk oda, hogy a lelkek megnyerése az első feladat. Komoly, bensőséges egyházi munka minden vonalon, mely megteremti az áldozatkésztséget s a külső felvirulás lehetőségét.

Ezt a tavaszt várom én, ennek a tavasznak az ébredése kelti életre egyházunkat s teszi boldoggá szegény nemzetünket.

Egyház

Szabályrendelet

a gégenyi református anyaegyházban, az egyháztagnak jogairól, kötelességeiről és az egyházi fegyelemről.

(Folytatás és vége.)

IV. Fegyelmi büntetések.

A fegyelmi büntetések. Jézus Krisztus rendelése szerint (Máté XVIII. 11—17. v.) azzal a céllal és oly módon alkalmazandók, hogy egy is el ne vesszen a mennyei Atya gyermekei közül, hanem megtartassék az igaz hit és jócselekedet gyakorlás által az örök életre. Evégből következő büntetési fokozatok állapíttatnak meg:

a) négyszemközt való megdorgálás a lelkész vagy valamelyik presbiter által;

b) két-három tanu jelenlétében való megdorgálás, lelkész által;

c) a presbitérium előtt való megdorgálás, lelkész által;

d) a választás, vagy választhatóság jogától 5 évig terjedhető megfosztás s az egyházi birtokok bérletéből kizárás;

e) az úrvacsorától egy, vagy több alkalommal eltiltás;

f) *névleges* taggá nyilvánítás, amely abban áll, hogy az ilyen egyháztagnak az úrvacsorában részt nem vehet tőle sem adomány, sem egyházi adó az egyház részére el nem fogadható, az iskola-fenntartási és harangozási díjat akként köteles fizetni, amint az a más felekezetűekre megállapítottatik;

g) az egyháztagsági jogokból teljes *kirekesztés*, ami a *névleges* taggá nyilvánítottal szemben feltétlenül alkalmazandó, ha egy éven belül a rendes tagok sorába való visszavételét nem kéri.

A *névleges* tagnak nyilvánított egyháztagnak csak úgy vétetik vissza a rendes tagok sorába, ha megjavulásának jelét adja s egy éven belül visszavételét kéri és a gyülekezet előtt megfogadja, hogy ezután az egyháznak hű és buzgó tagja lesz.

Azok, akik *névleges* tagoknak nyilvánítottak, vagy az egyháztagsági jogokból *kirekesztettek*,

sem keresztszüléknek, sem házassági tanuknak nem hívhatók, illetve el nem fogadhatók, s általában szakítsanak meg velük az egyház rendes tagjai — mint az egyházi életet fertőző tagokkal — minden összeköttetést.

Az úrvacsorától való eltiltás, *névleges* tagnak való nyilvánítás és *kirekesztés* joghatálya megszűnik az illetővel szemben, mihelyt hibáját jóvá teszi, illetve annak elhagyására a gyülekezet előtt bűnbánólag fogadást tesz. A makacsság, vagy visszaesés minden esetben súlyosabban büntetendő.

A d) alatti büntetés mint fő-, vagy mellék-büntetés is alkalmazható. A d), e), f), g) alatti büntetések, az ítélet jogerőre emelkedése után, a gyülekezet előtt, szószékből minden esetben kihirdetendők. Az e), f), g) vétségek esetén a *névleges* taggá nyilvánítás; a h) vétség esetén a *kirekesztés* alkalmazandó, amely csak akkor szűnik meg, ha a másik vallású fél a már esetleg született gyermeke 7-ik életévének betöltése előtt a református vallásra tér.

E szabályrendeletben foglalt büntetéseket a helybeli *egyházköztség bírósága* alkalmazza. Az eljárás akár valamely egyháztagnak panaszára, akár hivatalból megindítható. Az egyházközségi bíróság ítéletei a *fegyelmi felebbezési tanácshoz* felebbezhetők 8 napon belül.

A fegyelmi felebbezési tanács a közgyűlés által közfelkiáltással, vagy titkos szavazattal egy évre választott 3 rendes és 2 póttagból s a felebbező által választott három tagból áll. A fegyelmi felebbezési tanácsba tagokul csak fegyelmi eljárás, vagy ítélet hatálya alatt nem álló, választásra jogosult egyháztagnak választhatók s hívhatók be. A póttagok csak azon esetben hívhatók be a fegyelmi felebbezési tanácsba, ha a rendes tagok valamelyike bármilyen okból helyettesítendő. A fegyelmi felebbezési tanácsnak a közgyűlés által választott tagjai állásukat esküvel fogadják el.

A fegyelmi felebbezési tanács elnöke a helybeli lelképásztor, ennek személyes érdekeltsége esetén, a felebbező által, egyházmegyénk kebeléből választott bármely lelképásztor.

Előadó a fegyelmi ügyekben a lelkészi elnök, aki szavazati jogot csak a szavazatok egyenlősége esetén gyakorol.

A fegyelmi felebbezési tanács ítéletei nem felebbezhetők.

E szabályrendelet jóváhagyatott a gégenyi református anyaegyházköztség presbitériumának 16—1924. sz. és közgyűlésének 5—1923. számú határozatával.

Vas Mihály,
lelképásztor.

Szilágyi András,
főgondnok.

Ezen szabályrendelet a felsőszabolcsi református egyházmegye 21—1924. számú határozatával jóváhagyatott.

Kun Szabó Gyula,
egyházmegyei főjegyző

Iskola

Atadjuk-é az államnak iskoláinkat?

E lap április 26-iki számában Szabó Lajos egyházi újjászületésünk eszközeiről szólva, többek között azt írja, hogy a felekezeti iskola nem vált be, tehát ezeket adjuk át az államnak. Ha egyházunk megújodása érdekében e tanácsot követnők: úgy a fürdővízzel együtt a gyermeket is kiöntenők. Minthogy a belső meggyőződés ereje vezeti az embert irásában, ez indít engem is az alábbiak elmondására.

Az utolsó tíz év, a világháború és a rákövetkező szörnyű béke rettenetes tanulságai arra indítanak minden lelkiösmeretes embert, hogy a maga régi nézeteit újra nézze, vizsgálja át. A háború előtt a sok nemzetiségű magyar királyságban magyar nemzeti szempontból helyes volt az iskolák államosítása a nem magyar ajkúak körében, de a magyar vallás iskoláinak az átadása azt a kínos következményt szülte, hogy ezek az elszakított részekben a magyarság ellen fordított éles fegyverekké lettek. Az egyházi iskolában nyert hazafias érzés mélyebb gyökerű, mint az állami elemi iskolák hazafisága. Az első két osztályban ugyanis az oktatás első sorban vallásos nevelés és ezt az állami és községi iskola nem képes adni. Az utóbbi a földi hazához való hűségre nevel, addig az első azt írja be a gyermeki lélekbe, hogy a mennyi hazának csak az lesz örököse, aki hű polgára volt a földi honnak is. Így a nemzeti érzés rajta van az isteni pecsét is. Az isteni elhívás érzete nem engedi, hogy a léha szólásmódra hajtsa: „ubi bene, ibi patria”. Az iskolaállítás és fenntartás öröklött százados joga a magyar református egyháznak. Ehhez époly szívósan kell ragaszkodnunk, mint védeni kell a legvégső erőfeszítésig hazánk minden talpalatnyi földét. Ezekben az iskolákban növekedett a magyar kálvinista minden tekintetben érdekes és érdemes típusa. Ősi jogot csupán pillanatnyi anyagi előnyért feladni oly bűn, amelyért a jogfeladó keservesen lakolni fog. Minden egyes református iskola átadása állami kezelésbe egyházunk egyes életereinek az elmetzése, amelynek nyomában járt a híres, gerinces kálvinista jellem elhalványulása. Iskoláink református szellemének az elhanyagolásával karöltve járt egyházi életünk színvonalának súlyedése is.

Ha egyházunk iskolái ma nem állanak hivatásuk magaslatán (ezt általánosan mondani nem lehet!), úgy a tanítói nevelésben van hiba, amely nem tölti meg tanítóinkat református szellemmel. Mert megcáfolatlan arany-szavak ma legkiválóbb református pedagógusunk, Dr. Dóczi Imre, eme sorai: „A tanító az iskola éltető lelke, aki életet visz a tanterv szervezetébe, szellemet önt a tankönyv holt betűibe.

egyénisége, szava, tette s példaadása lelkeket alakít, érzés- és gondolatvilágot teremt, tekintély a gyermeknek, eszmény az ifjúnak. S ha maga a tanító sincs áthatva a református szellemtől, ha lelke üres a mi eszményeinktől és maga sem bír lelkesülni egyházunk céljaiért, hogyan várhatjuk tőle, hogy élő tagokat neveljen egyházunknak?” Pedig ezt várunk kell. S ezért gondoskodnia kell egyházunknak arról, hogy a református szellem magas lánggal lobogjon tanítóinkban. A képezdei oktatást nem rég reformálták. Ennek az eredményét csak később ítélni lehetjük meg. Mint újabban szokásosak lettek a több napon át tartó lelkészi konferenciák, ugyanazt kell lehetővé tenni tanítóink számára is. Minden nyári szünetben, augusztusban legalább egy hélig tartó összejövetelt kellene rendezni Debrecenben a református tanítók részére. Az előadások tartására kiváló tanítók, lelkészek, képezdei és egyetemi tanárok kéretnének föl. Ilyen módon a falun, a tudományos élet gócpontjától távol lakó tanítók újra kellő szellemi környezetbe kerülnének, az újabb nevelési irányokról egymással értekezhetnének, gyakorlati tapasztalataikat egymással közölhetnék. A szellemi javak kicserélése, a hasonló gondolkodású pályatársak társalkodása mindannyiójukat felüdítené és kiszámíthatatlan jó hatással volna minden résztvevőre.

Hogy lehetséges legyen a részvétel elég nagy számú tanítóra nézve, az úti- és tartózkodási költségeket az egyházaknak kellene magukra vállalniuk. Ahol több tanító van, ott föl-váltva látogatnák meg a tanítói konferenciát. Hogy az egyház megtéríti a tanító tanulmányútra fordított költségeit: már példát is adott a bújai egyház. Ezek a több napig tartó konferenciák termékenyebbek az egynapos tanítói gyűléseknél. (A tanítókon a tanítónők is értendők.)

Az iskolák államosítása ellenkezik a kor-szellemmel. Hollandiában a felekezeti iskolák száma emelkedik, míg a községié apad. (Hollandiában a község állít elemi iskolát, vagy a város, az állam pedig e kiadásokat megtéríti.)

De ellenkezik egyházunk létérdekeivel is. Egyházi törvényeink szerint az iskoláink „az egyház önfenntartásának eszközei és mindenestül az egyház testéhez tartoznak”. Tehát minden eszközzel és módon arra kell törekedni, hogy a református szellem bennök erősödjék és minden fogyatkozását igyekezni kell eltüntetni.

A nagy világháború után jövő évek a pápizmusra nézve kedvezők és ezekben az esztendőkből a protestantizmus tért veszít. A római katolikus egyház ereje, szervezetsége tudatában huszáros könnyedséggel támadja a protestantizmust. Ma új rekatholizáció korában élünk, amely irodalomban, tudományban, művészetben és politikában megtalálja a maga kifejeződését. Míg a református gimnáziumokat a megszűnés fenyegeti az államsegély megvoná-

sának kilátásba helyezésével, addig újabb róm. kath. gimnáziumok nyílnak meg. A korábban átadott elemi iskolákat is igyekeznek visszakapni az államtól. Ez figyelmeztetés ránk nézve. A reverzálisok fenyegető eredinényük. Hazánkban a protestántizmus kisebbségben van. Így az állami iskolák római katolikus szelleműek. Minden vörösbetűs ünnep megtartása folytán az állami iskolába járó növendékeink gyakorlati római katolikusok, bár elméletileg protestánsok.

Az általános keresztyén irányzat, mindenki jól tudja, hogy hová vezet! Mikor Prohászka püspök lidat akar verni Debrecen és Pannonthalma között, azzal azt célozza, hogy azon a protestánsok menjenek át a római pápa aklába. Hiszen midőn ezt hirdetik, ők rendszeresen imádkoznak az eretnekek kipusztulásáért.

A pápizmus fegyelmét és szellemét követő állami iskolák elszintelenítik a protestántizmust. Ezekben a vallásos nevelés nagyon fogyatékos. Ezt már fentebb említettük. Különösen az énektanításra nincs idő. Pedig az ének a vallásra nézve tartalék, amelyben vallásunk hite és erkölce, gondolata és érzése benne van. Általános tapasztalat, hogy ahol az állam kezébe mentek át az elemi iskoláink, ott egy emberöltő mulva a gyülekezet már nem tudja énekelni a zsoltárokat.

Ami a tanítói fizetést illeti, kövesse egyházunk egyetemesen a hajdúböszörményi gyülekezet példáját, ahol a presbiterium úgy határozott, hogy tanítóik fizetése nem lehet kisebb az állami tanítók javadalmazásánál. Hollandiában az egyházi tanítók fizetése nagyobb, mint a községi iskolai tanítóké. Az 1920. évi törvények pedig ott, ha alacsonyabb volt a felekezeti tanító fizetése, egyenlővé tették a községi tanítókéval.

Az állami iskolánál, itt a falura gondolunk, nincs helyi felügyelet. Tehát a felekezeti iskola e tekintetben is előnyben van az állami fölött. Még azt is meg kell gondolnunk, hogy az állami tanító első renden állami hivatalnoknak érzi magát és csak másodsorban tanító.

Iskoláink államosítása a református szellem még nagyobb gyöngülését és a pápizmus nagyobb erősödését hozná magával. Ez pedig nemzeti szempontból sem kívánatos. Ismeretes, hogy Kolozsváron a pápa magyar római katolikus tulajdont juttatott az oláhok kezére. A Felvidéken mindenben a cseh állam kedvében jár. A kalocsai érseki szék sem magyar nemzeti szempontból van betöltetlenül, hanem azért, hogy jusson kifejeződésre emez internacionalizmusban Magyarország megcsónkultsága. Csak két érseke illik, hogy legyen. Tehát a magyar királyság integritását nem munkálja, sőt a tényleges helyzetet szentesíti. Mi, reformátusok ne feledjük gróf Apponyi ama figyelmeztetését, hogy a római katolicizmusban

már több nép elvesztette a nemzeti mivoltát. Mikor a magyar kulturfőlényről beszélnek, ne feledjük, hogy itt ránk, reformátusokra, a magyar protestántizmus e leghatalmasabb hajtására nagy feladat vár: e főlény fönttartása. Ismeretes, hogy a római egyház a papi nötlenség miatt nem termel elegendő intelligenciát, sőt az értelmiség egyik, e magas képzettségű rétegének állandó pótlására van szüksége, mert ez megfelelő szellemi utódok nélkül hal el, a művelődés óriási kárára.

Tehát az a kötelességünk, hogy iskoláinkat református szellemben ne csak feuntartsuk, hanem a virágzás legmagasabb fokára emeljük, még a legnagyobb áldozatokkal is. Az állami iskoláknak ne mögötte, hanem előtte járjunk. És mint külföldi hittestvéreink, mielőbb fejlesszük népiskoláinkat nyolc osztályúakká, hogy minél műveltebb honfiakat adjon egyházunk a hazának és minél öntudatosabb, hithű, áldozatra kész polgárokat az Isten országának.

Filep Gusztáv.

Tanulmányi kirándulás.

Minden tekintetben jól sikerült tanulmányi kirándulást rendezett a református főgimnázium a húsvéti vakációban, április 12—18-án, Budapest-Gödöllő-Budafok-Visegrádra, Osváth Ödön tanár vezetésével. A kirándulók április 11-én indultak és 12-én reggel Pestre érkezve, szállásukra, a Lónyai-utcai református főgimnáziumba mentek, hol miután megmosakodtak és megreggeliztek, hozzá kezdtek programjuk megvalósításához. Első útjuk a központi vásárcsarnokba vezetett, hol a fölhalmozott rengeteg árú, az óriási forgalom s a pedáns tisztaság kötötte le figyelmüket. Itt, különösen a hal-csoport s az aquariumok tetszettek nagyon. Innen a Nemzeti Múzeum régiség-, állat- és ásványtárának megtekintése után az Iparművészeti Múzeumba mentek, melynek fegyver-, bútor-, porcellán- és ékszergyűjteményeiben gyönyörködtek. Majd délután az Állatkertet és a pálmaházat szemlélték meg. 13-án délelőtt a Dunaparton felsétálva a Petőfi, Deák, Eötvös, Széchenyi és Andrássy szobrát nézték meg s majd az Országház belsejét és a kir. Kuriát. Innen a Szabadságtérre mentek, melynek kifejezésteljes irredenta szobrai mély hatást keltettek a kirándulókban; tovább folytatva útjuk a Bazilikába vezetett, hol épen nagy zenés mise volt. A délutánt a Margitszigeten töltötték, este pedig a Városi-színház előadásán voltak, hol a „Diadalmasszony” került színre. 14-én délelőtt, miután a Szent-Gellért fürdőben megfürödtek, a fürdő és a szálló berendezéseit nézték meg, mely után a királyi palotára és az Erzsébet-Múzeumra került a sor, ezután pedig a Halászbástyáról látható panorámában gyönyörködtek. Délután Gödöllőre mentek a királyi kastély és

park s az állami baromfityényszó megtekintésére. 15-én délelőtt a Városligeti Múzeumok, meg a Közlekedési, Mezőgazdasági és Szépművészeti Múzeumok tárgyaiban gyönyörködtek; Délután Budafokra rándultak ki, hol a Törley-pezsőgyár és a Magyar Gazdák Szövetkezetének pincheiyiségei ejtették bámulatba a kirándulókat. 16-án Visegrádra hajóztak; gyönyörű szép, tiszta, napfényes idő volt s a visegrádi hegyről látható felséges kilátás teljesen elbűvölte a fiúkat. Este pedig Visegrádról visszajövet, a kivilágított Dunapart, különösen a Margit-híd tündéri látványossága felejthetetlen nyomokat vésett a kirándulók emlékezetébe. 17-én az Első Magyar Serfőző r.-t. kőbányai sörgyárának megismerlése után a Magyar Köztisztviselők Szövetkezetének Lenke-úti raktárhelyiségei és üzemberendezései kerültek sorra, melyek az egész hátralevő napot igénybe vették. Itt a Szövetkezet igazgatósága oly meleg szeretettel és magyaros vendéglátással fogadta a kirándulókat, amelyhez hasonlót kirándulásokon nem igen tapasztalhatni. Este a Vigszínházban „Antonia“ előadását élvezték. 18-án, miután a Gellért-fürdőben még egyszer megfürdöttek, a Corvin filmgyár megtekintése maradt utoljára, mely után Ravasz László püspöknek a Kálvin-téri templomban tartott predikációja meghallgatására mentek a kirándulók. A kirándulásnak, Nagypénteket kivéve, az idő mindig kedvezett. Mindenütt a legnagyobb előzékenységgel, szeretettel fogadták a debreceni fiúkat s ahol csak lehetett, mindenütt kedvezményben is részesítették. Épen ezért került aránylag igen olcsóba, személyenként átlag 300,000 koronába.

* *

Egyetemes Tanügyi Bizottság ülése.

A konvent egyetemes tanügyi bizottsága f. év április 23—24. napjain tartotta ülését Dr. Baltazár Dezső püspök elnöklete alatt. Dr. Dóczy Imre középiskolai felügyelő értékes előterjesztést tett gimnáziumaink államsegélyezése ügyében. A teológiai akadémiák ügyeit Marton János sárospataki teológiai tanár terjesztette elő, amelyek között legfontosabb volt a teológiai tantervreform. A tervezet szerint a teológiai akadémiát látogathatják nőhallgatók is, akik tehetnek ugyan lelkészsképesítő vizsgát, de lelkészekül nem alkalmazhatók. Ha a nőhallgatók a lelkészsképesítő vizsgát leteszik, jogosítva vannak a középiskolai vallásstanári oklevél megszerzésére, amelynek birtokában leányközépiskolában vallásstanárokul alkalmazhatók. A jogakadémiák ügyével kapcsolatban Dr. Kun Béla előadó tett jelentést a sárospataki jogakadémia beszüntetéséről és a kecskeméti jogakadémia fentartásáról. Az egyetemes tanügyi bizottságon az a nézet alakult ki, hogy amennyiben a tiszántúli református egyházke-

rület május 20-ig, a konvent ülésének napjáig lemond a hódmezővásárhelyi jogakadémia fentartásáról, a konvent a kecskeméti jogakadémiát az egyetemes egyház jogakadémiájának nyilvánítsa. — A középiskolák ügyeit Ravasz Árpád budapesti főgimn. tanár terjesztette elő. Előterjesztéseiben foglalkozott a középiskolai törvény módosításával, a magánvizsgálatok szabályozásával, a vizsgálati díjak megállapításával. A javaslat szerint a magánvizsgálati díj 1 métermázs, az érettségi vizsga díj 20 kg. nyilvános tanulóknál, míg magántanulóknál 40 kg. búza. A tanítóképzők és polgári iskolák ügyeit Dr. Veress István tanítóképző-intézeti igazgató adta elő. Ezúttal az 5 osztályú tanítóképző-intézettel kapcsolatban fontos kérdések voltak napirenden. A vallásitanítás tantervére vonatkozólag az egyetemes tanügyi bizottság megmaradt azon tanterv mellett, amelyet az egyetemes konvent az iskolai ügyi bizottság javaslatára 102—1923. sz. határozatával elfogadott. Megalkotta az egyetemes tanügyi bizottság az egyházi ének- és zenetanítási tantervét, egységesen a tanító- és tanítónőképző-intézetek 5 osztálya számára. Elfogadtatott a kántorképesítési vizsgálati szabályzat azzal a módosítással, hogy nemcsak a fi-, hanem a nőtanítójelöltek is tehetnek kántorképesítő vizsgát, s választhatók kántorokul. Elfogadtatott továbbá a vallásitanítói képesítő vizsgálati szabályzat. A polgári iskolai rendtartás csekély módosítással végleges megállapítást nyert. A vallásoktatási ügyeket Lic. Rác Kálmán pápai tanár adta elő szokott alaposággal, míg a népiskolai ügyeket Mocsári László debreceni igazgatótanító, akiben alapos és képzett szakelőadót nyert az egyetemes tanügyi bizottság. Végül hosszas vitát idézett elő az elemi iskolai tankönyveknek egyetemes kezelésbe való átvétele. Amennyiben az egyetemes kezeléshez a tiszáninneri egyházkerület nem egyezett bele, az egyetemes tanügyi bizottság a kérdés napirendről való levételét javasolja a konventnek. Ez azonban nem akadályozza meg a többi három egyházkerületet, hogy Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli egyházkerület könyvnyomda-vállalata útján közösen adja ki tankönyveit. Az egyetemes tanügyi bizottság ülése április 24-én, déli 1 órakor ért véget.

Közélet

Harangavatus Balkányban.

A balkányi református gyülekezet húsvét második napján ünnepélyes istentisztelet keretében avatta fel két újonnan készült harangját, melyek közül az egyik báji, patai özv. Gencsy Béláné ömeltósága és gyermekei adománya, míg a másik a mindenható Istent igazán féltő és tisztelő hívek közadakozásából készült.

Az ünnepélyes istentisztelet reggel 9 órakor, az Úr hajléka előtt elhelyezett harangok mellett kezdődött. Felhangzott az ének a templom udvarát és környékét teljesen megtöltött áhítatos gyülekezet ajkán. Közének után Szenczy István helybeli lelkész mondott imát, Isten áldását kérve a harangokra. Ezután megköszönte a Gencsy család nemes szívre valló kegyes adakozását, kérve a Mindenhatót, hogy Ő, ki szereti a jókedvű adakozót, fizessen meg e szép adományért. A helybeli énekkar Perpéth Ferenc igazgató-tanító műértő vezetése mellett, kifogástalan precizitással énekelte az „Erős várunk . . .” kezdetű éneket. Az énekkar szereplése után Gödény Bözsike és Papp Kató úrleányok alkalmi mondatok kíséretében helyeztek szépen feldíszített koszorúkat a toronyba való felhúzást már készen váró harangokra. Az Úr hajléka előtti istentisztelet közénekkel záródott, mely után kezdetét vette a harangok felhúzása.

Tizenegy órakor már az új harangok kellemes összhangzású hívó szavára jött össze a gyülekezet, teljesen megtöltve Istennek házáat, hol a közének, majd a dalárda énekének elhangzása után Szabó Lajos [esperes nagy] gonddal és tudással megszerkesztett, szívet, lelket magával ragadó, igazi áhitattal elmondott imája emelte a gyülekezetet az Úr trónusa felé. Görömbey Péter lelkész, egyházm. tanácsbíró predikációja következett ezután, aki szónoki tehetségével a kettős ünnepi alkalomra ügyesen összeállított és igazi alapos tudásról tanuskodó beszédével hagyott mély nyomokat a gyülekezet lelkében.

Istentisztelet után az egyház belhivatalnokai, valamint vendégei — közöttük Nánassy Andor nemzetgyűlési képviselő — részére, a lelkész lakásán szűkebb körű ebéd volt, hol barátságos beszélgetés, alkalmi dikciók közt teltek el a délutáni órák.

Halottaink

Széles Pálné, Széles Pál óvári ny. lelkipásztor felesége április 11-én egy heti betegeskedés után jobblatra szenderült. Mintaképe volt az önfeláldozó hű feleségnek és a hivatásos papnéknak.

Tóth József a zilizi gyülekezet ifjú lelkipásztora április 2. napján elhunyt. A jó férj, gondos családapa, jó barát és példás pontosságú lelkipásztor korai távozása nagy veszteség.

Novotny Alajos kastélydombói lelkipásztor március 20. napján meghalt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe.

Lőkös Barnabás harmadéves hittanhallgató április hó 20-án hosszas sorvasztó betegsége után csendesesen elhunyt. Törekvő, szorgalmas, becsületos ifjú volt.

Legyen áldott emlékezetük!

Különfélék

Honoris causa avatják doktorrá Dr. Kenézy Gyula egyetemi nyilvános rendes tanárt folyó hó 4-én délelőtt 1/212 órakor a Kollégium dísztermében tartandó egyetemi ünnepi közgyűlésen. Tudományos munkássága s az egyetem létesítése körül kifejtett érdemei alapján méltán megérdemelt tisztességszolgálatban részesülés.

A Tisza István Tudományos Társaság április 27-én tartotta közgyűlését, amelyet Dr. Pokoly József elnök tartalmas megnyitója és Dr. Tóth Lajos titkár alapos beszámolója után Dr. Milleker Rezső Honismeret címen, Dr. Tankó Béla pedig Kantról értekezett teljes tudományossággal. Ezután megtörtént a tiszteleti és rendes tagok választása. Az új tiszteleti tagok közül Dr. Balogh Jenő (Budapest), Dr. Dóczi Imre, a rendes tagok közül Dr. Császár Elemér (Budapest), Dr. Csürös Ferenc, Dr. Ecsedi István, Gulyás József (Sárospatak), Harsányi István (Sárospatak), Dr. Hoffer András, Dr. Kovács Andor, Dr. Nagy Jenő és Dr. Szilády Zoltán (Budapest) azok, akik minket közelebből érdekelnek.

Adományok. Márk Endre egyházkerületi és kollégiumi ügyész a gimnáziumi és tanítóképezdei tanulók tankönyv-alapjára, a korábbi híradások szerint befizetett egy milliós alapítványhoz a második egy milliós alapítványi részt is befizette. Egy magát megnevezni nem kívánó, előkelő állású házaspár, a Tisza-egyetemhez pályadíjra szintén egy milliós adományt küldött. Id. Gödény Ferenc hajdusámsoni birtokos, a tápintézet segélyezésére öt métermázsa burgonyát és 50 kg. babot ajándékozott s azt be is szállította. Ennek a segélynek az értéke felül áll az egy millió koronán. Az itt jelzett kegyes adakozók nem először hoznak jelentékeny áldozatot a kultúra oltárára. Fogadják minden jóknak hálás elismerését és a kulturintézmények igazgatóinak forró köszönetét.

A szatmári egyház iskoláit bezáratták az oláhok. Ugy az egyház, mint az egyházkerület vezetősége megtette ez ellen ismételt felterjesztéseit. Közben azonban az iskola tantermeit — a főgimnázium épületében — elrekvirálták lakásnak egy tisztviselő részére, aki nyomban be is költözött és most ráadásul feljelentést adott be, hogy az iskola növendékei órák közben lármáznak s őt lármájukkal zavarják. — Újabban a főigazgató a főgimnázium nyilvánossági jogát legnagyobb részét alakosságok miatt megvonta.

A Magyar Egyház c. magyar nyelvű amerikai egyházi lap szerkesztőségébe belépett Vincze Károly chrome-cartereti lelkipásztor, aki a sárospataki kollégiumnak volt jeles növendéke s másfél éve ment tanulmányútra Amerikába.

A Magyar Presbiterián Lelkészeknek konferenciája volt Amerikában, Buffalóban március 18. és 19. napján. Az eredményes konferenciának alap gondolata és célja nem volt más, mint az, hogyan kapcsolhatják bele a magyar egyházaknak

munkáját az amerikaiak tervszerű, nemzetépítő hitbéli munkájába. Megvitatás tárgyai voltak a következő problémák: Miképen viszonylanak a magyar egyházak az amerikai egyházakhoz egyházkormányzat tekintetében? Mi a magyar nyelvnek a helye és jövője az istentiszteleteken és mikor s mily mértékben tanácsos áttérni az angol nyelvre is? A keresztyén nevelés szükségessége; a vasárnapi és nyári magyar iskolák megerősítése; a serdültek és felnőttek közötti keresztyén ifjúsági egyesületek és biblia tanulmányozó osztályok megszervezése. Az elnöki tisztelet a New Jersey-i zsinat missziói superintendense Rev. Dr. Ewing látta el; az előadások, hozzászólások angol nyelven folytak.

A kollegium tiszadadai birtokának nagyobbik tagját Pfindler Jakab és társa, jelenleg kuncsorbai bérlők bérelték ki 12 évre, holdanként 205 kiló búzáért, hordozzák ezenkívül a közterheket s az épületeket jó karban fenntartják. A kisebbik tagot U. Szabó Endre vette bérbe holdanként 165 kg. búzáért, a közterhek viselésén kívül nagyobb szabású építkezést is teljesít a saját költségén. Mindkét bérlő, mint legmagasabb ajánlattevő jutott a bérléhez. A szerződés megkötésére, az igazgatótanács javaslatára, a rendkívüli intéző bizottság megadta a megbízást a kollegiumi gazdasági tanácsnak.

Nagytitst. lelkész és tanító urak figyelmébe. Mély tisztelettel kérjük, hogy a református polgári leányiskolában f. év június havában magánvizsgálatot tenni akarók figyelmét hívják fel arra, hogy vizsgálati engedély iránti kérvényeiket a föltsz. és mélt. *püspök* úrhoz címezve a debreceni református polgári leányiskola *igazgatóságához* legkésőbb május hó 15-ig okvetlenül beadni szíveskedjenek. Kérvényhez mellékelendők: a) *anyakönyvi kivonat*, b) *előző évi iskolai bizonyítvány*, c) *erkölcsei bizonyítvány*. Igazgatóság.

A nyíregyházi Református Nőegylet április 12-én és a következő napjain igen sikerült húsvéti bazárt rendezett a Gazdák Otthonában. Az illatszer-, cukorka- és baba-, matyó kézimunka-, virág-, szerencse-, kézimunka-sátorokban és a büffében nagy buzgósággal működtek a siker érdekében a Nőegylet tagjai és Szarka G. László titkár. A Nőegylet 1922 november 25-én alakult s az elmúlt télen már 32 gyermeket látott el ingyen cipővel, 10 fiút és 35 leányt ingyen ruhával. A mostani húsvéti bazár több mint három millió tiszta haszonnal zárult, ami szintén segélyezésre fordítatik.

Szapáryfalván meleg szeretettel, a megbecsülés, hála és gyermeki ragaszkodás igaz örömeivel ünnepelték a múlt év november 29-én a református atyafiak ösz, öreg lelkipásztoruk, Rácz Károly Szapáryfalvára történt megválasztásának negyven éves jubileumát. Ezen az ünnepélyes alkalmon a község apraja-nagyja együtt volt s részt vett

rajta a környékből Szombati-Szabó István lugosi, Nemes Elemér igazfalvai és Szőlősy Imre bodófalvai lelkipásztor. A jubilánst, aki egyházi irodalmunknak számottevő munkása, szívből üdvözöljük.

A szamoskrassói református elemi iskolát az oláh kormány bezáratta.

Pályázat alatt van május 14-i lejárattal a kastélydombó—drávagárdonyi lelkészi állás. A felszerelt pályázati kérvényeket Nagy Lajos espereshez Lábod-ra (Somogy vm.) kell küldeni.

Hivatalos Ertesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1242—1924.

Körlevél az alább felsorolt egyházmegyék esperesi hivatalához.

Az egyházkerületi pénztári hivatal 844—1924. sz. a. kelt jelentése szerint 7 egyházmegye hátralékban van a konventi jegyzőkönyv árával, melynek befizetésére a 3572—1923. sz. körlevelemben hivatam volt fel az egyházmegyéket. Sürgősen kérem fel az alább felsorolt egyházmegyék esperesi hivatalait, hogy jelen felhívásom megjelenésétől számított 15 nap alatt 500 korona utalványleadási díj hozzácsatolásával szíveskedjenek az egyházkerületi pénztárba a kimutatott tartozásokat beküldeni.

1. Alsószabolcsi egyházmegye 123,200 kor., 2. Békésbánati egyházmegye 127,600 K, 3. Beregi egyházmegye 83,600 K, 4. Bihar, Ermelléki egyházmegye 83,600 K, 5. Hevesnagyunsági egyházmegye 132,000 K, 6. Középszabolcsi egyházmegye 184,800 K, 7. Nagyszalontai egyházmegye 66,000 K, Összesen: 800,800 korona.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1924 április 24.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1303—1924. szám.

Körlevél.

Nagytitst. Esperes Úr!

A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi miniszter úr közlése szerint, mindgyakrabban előfordul, hogy egyes lelkészi hivatalok, illetőleg egyházközségi elnökségek, vagy egyházközségi tagok közigazgatási ellátásra szoruló ügyekben, illetékes egyházi hatóságok megkerülésével, közvetlenül intézik hozzá beadványaikat. Minthogy ily beadványokra vonatkozólag érdemben csakis akkor történik intézkedés, ha az illetékes egyházi hatóságoknak az ügyben el-

A nagytitst. lelkész és tanító urak figyelmébe!

Tisztelettel értesítem a nt. lelkész és tanító urakat, hogy férfi és női szabó üzletemet teljesen újonnan berendeztem, melyben a legkényesebb igényeket kielégítem. A pár hónappal ezelőtt megrendelt férfi és női szöveteket már megkaptam és így módomban áll a mai áraknál 25 százalékkal olcsóbban vállalni.

Tegdes János férfi és női szabó Péterfia-u. 42.

foglalt álláspontjáról is tájékozást szerez a miniszter úr, úgy a folyamodó felek, mint az ügy ellátás rendes menetelének betartásával járó időnyereség, mind továbbá az egyházak egyetemes autonóm érdekei és az egyházkormányzás rendje szempontjából is szükséges, ha a beadványok benyújtásánál az egyházhatósági szolgálati út a felek szigorúan betartják, s a kérelmek az egyházi hatóságok által terjesztetnek fel illetékes helyre.

Felkérem Nagytiszteletűségedet, hogy méltóztassék az egyházközségeket ily értelemben értesíteni annyival is inkább, mivel a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi miniszter úr 32.749—1924. II. szám alatt kelt rendelete szerint *ezentúl az egyházi hatóságok megkerülésével hozzá közvetlenül beérkezett kérvényeket minden további elbírálás nélkül el fogja utasítani.*

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1924 április 30.

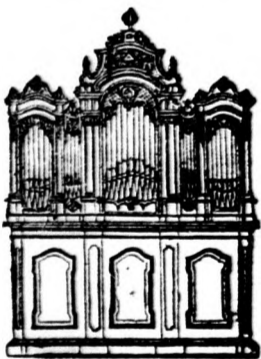
Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Kiadóhivatali üzenet.

Sz. I. Báránd. Nyugtát az e. m. pénztár nem küld. A 114.400 K, 500 K küldeményt várjuk a postáról. A búza tőzsdei jegyzése ápril hó 1-én 312,500 korona volt. A felső leányiskolának, a tápintézetnek és a Kálvineumnak szánt jelentékeny összegű adományért az egyházat s a lelkeszt hálás elismerés illesse.

FITTLER SÁNDOR

orgona-, orgonasíp- és harmónium készítő vállalata
PESTERZSÉBET, Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú modern gépezetes és légnymású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben.

Hadicélokra elrekvirált és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szállítása.

Vállalja régi orgonák légnymású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűtató berendezések készítése.

Szívó és nyomó rendszerű harmonikumok készítése, javítása és hangolása. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervszellettel és költségvetéssel készséggel szolgállok. — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Debrecen sz. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ”

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
zenemű-, papír- és froszkereskedése
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26. SZ.

1924. évi április hóban a zsolttárak a következők:

4° quartalak, nagybetűs zsolttár

papirkötésben K 60000
félvászon kötésben K 63000
egészvászon kötésben K 77200

8° oktáv alakú zsolttár

papirkötésben K 31500
félvászon kötésben K 34300
egészvászon kötésben K 40000

16° iskolai kiadású zsolttár

papirkötésben K 22900—
félvászon kötésben K 25000—
egészvászon kötésben K 32200—

32° legkisebb zsolttár

papirkötésben K 17200
félvászon kötésben K 20000
egészvászon kötésben K 22300

Megjegyezni kívánjuk, hogy ezen árak csak most vannak érvényben és az esetben, ha az Országos Pénzügyi Tanács a földadó lerovására újabb és magasabb búza árat állapít meg, úgy az itt közölt árak is emelkedni fognak.

Konfirmációra most jelent meg!

7-ik kiadás.

SOLTÉSZ JÁNOS:

KONFIRMÁCIÓI KÁTÉ

Átnézte és átdolgozta Soltész Elemér tabori püspök.

Alapára —50. Mai szorzószám 5500—

Bolti ára tehát K 2750—

Ez a legegyszerűbb, legjobban érthető és legkönnyebb, de mégis legjobb, konfirmációra előkészítő káté.

Legszébb és legjobb konfirmációi ajándék

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom.

Léleknemesítő könyvecske a konfirmándusok részére. Alapára papirkötésben —60, egészvászonkötésben —80.

KONFIRMÁCIÓI EMLÉKLAP.

Díszes kiállításban, kék nyomással és bibliai jelmondásokkal. Ára K 500—

KONFIRMÁCIÓI ANYAKÖNYV.

1 ívre 64 gyermek neve fér!

Ára ívenként K 1500—

Nagy István: Konfirmációi Káté.

Alapára —20. Mai ára K 1100—

Igénybejelentési lap

felemelt rendkívüli segélyre

Új minta!

Ára K 600—

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda vállalata.